

ERTA NEONATAL DAVRDA ASPIRATSION SINDROMDA VAFOT ETGAN CHAQALOQLAR BUYRAGINING MORFOLOGIK XUSUSIYATLARINING O'ZGARISHI

**Egamov Bunyodbek Jumanazarovich
Salaeva Zulfiya Shanazarovna**

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Mavzunihg dolzarbligi: Erta neonatal davrda aspiratsiya sindromi neonatologiyada hali ham dolzarb tadqiqot mavzusi bo'lib qolmoqda, klinik ahamiyatiga qaramay, yangi tug'ilgan chaqaloqlarda va chaqaloqlarda tug'ruqdan keyingi aspiratsiyaga hali ham kamroq e'tibor qaratiladi. Neonatal davr shartli ravishda ikkita davrni o'z ichiga oladi. Erta neonatal davr chaqaloq tug'ilganidan 0-7 kungacha bo'lgan va kechki neonatal davr 8-28 kungacha bo'lgan muddat[2,4]

Ishning maqsadi erta neonatal davrda aspiratsion sindromda vafot etgan chaqaloqlar buyragining postnatal ontogenezdagi rivojlanishining o'ziga xos morfologik o'zgarishlarini oydinlashtirish.

Tadqiqot ob'ekti va predmeti. Respublika patologik anatomiya markazida 2018-2022 yillardagi neonatal davrda jami 72 nafar neonatal davrning erta (0-7 kunlik) davrida nobud bo'lgan chaqaloqlar va nobud bo'lgan chaqaloqlarning buyrak to'qimasi materiallari olingan.

Olingan natijalar: Buyrak to'qimasining mikroskopik tekshiruvlari neonatal davrda aspiratsion sindrom tashxisi bilan kasallanib nobud bo'lgan chaqaloqlar avtopsiyasida ajratib olingan buyrak to'qimasini morfologik o'zgarishlarini o'rganishimiz shuni ko'rsatadiki, hali takomil topayotgan buyrak to'qimasining po'stloq qavatida joylashgan ko'ptokchalar shaklan xali takomil topmaganligi, filtratsiya qilingan birlamchi siydik tarkibida eritrotsitlarning bo'lishi, ko'ptokchalar tomonidan filtratsiyalangan birlamchi siydik tarkibidagi oqil tuzilmalarini proksimal kanalcha devori va bo'shlig'i bo'ylab kondensatsiyalanishi, shu bilan bir qatorda xali takomil topayotgan proksimal kanalcha epiteliylalarining infiltrativ funksiyasining yetishmovchiligi oqibatida distal kanalchalarda xam gomogen to'rsimon ko'rinishdagi oqsil tuzilmalarining uchrashi aniqlanadi. Natijada, juda ko'plagan proksimal kanalcha epiteliylarida segmentar nekrotik nefrozning rivojlanishiga olib keladi. Bir vaqtning o'zida perikanalikulyar joylashgan qon tomirlarda gidrostatik bosimning oshishi qon tomirlarning kengayishiga va to'laqonlik rivojlanishiga olib keladi. Umumiy fonda buyrak kanalchalari atrofida uzun chiziqsimon venoz to'laqonlik manazaralari shakllanadi. Oqibatda,

podotsitlarning qirg'och bo'ylab joylashishiva birlamchi siydikni filtratsiya qilish jarayoniga adaptiv moslashishi aniqlanadi (1 va 2 rasmlarga qarang).

Xulosa. Erta neonatal davrdagi (0-7 kungacha bo'lgan davr) chaqaloqlar buyragi homila ichi pnevmoniyasi bilan tug'ilib 3 sutkada nobud bo'lgan chaqaloqlar buyragida segmentar nekrotik nefroz o'choqlarining rivojlanishi bilan namoyon bo'ldi. Sog'lom tug'ilgan chaqaloqlar siydigi tarkibidagi siydik kislotalarining meyorda kattalarga nisbatan 3 baravar oshiq bo'lishi va bu ko'rsatkichlar gipoksiyaga olib keluvchi xar qanday sabablarda ya'nada oshib ketishi va distal kanalchalar ichki yuzasida siydik kislotali kristal cho'kmalarining ya'nada ko'p to'planishiga olib kelishi aniqlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шамсиев, Ф. М., Узакова, Ш. Б., & Атажанов, Х. П. (2022). Клинико-Лабораторные особенности муковисцидоза у детей. FORCIPE, 5(S2), 542-543.
2. Khatamova, D. T., Kayumov, U. K., Matmuratova, S. O., Ibadova, M. U., & Narzikulova, S. P. (2021). INDICATORS OF BLOOD PRESSURE AND BODY WEIGHT IN WOMEN, DEPENDING ON THE NUMBER OF PREGNANCIES THAT ENDED WITH THE BIRTH OF A LIVE CHILD. Новый день в медицине, (1), 395-397.
3. Matmuratova, S. O. (2023). МЕТАБОЛИЧЕСКИЙ СИНДРОМ У ЖЕНЩИН РЕПРОДУКТИВНОГО ВОЗРАСТА. AGROBIOTEKNOLOGIYA VA VETERINARIYA TIBBIYOTI ILMIY JURNALI, 2(1), 10-14.
4. Kayumov, U. K., Matmuratova, S. O., Khatamova, D. T., & Saipova, M. L. (2023). Metabolic Syndrome in Women of Childbearing Age State of the Main Components. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 4(5), 959-963.
5. Юсупова, У. У., & Матмуратова, С. О. (2022). Состояние Системы Гемостаза И Интерлейкинов У Детей С Острой Пневмонией Проживающих В Экологически Неблагоприятной Зоне Республики Узбекистан. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 3(2), 309-318.
6. Юсупова, У. У., & Бобомуратов, Т. А. (2021). АСПЕКТЫ КЛИНИЧЕСКОГО ЛАБОРАТОРНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ДАННЫХ У ДЕТЕЙ С ОСТРЫЙ ПНЕВМОНИЙ В ЗОНЕ ЮЖНОГО ПРИАРАЛЬЯ. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 2(3), 113-117.
7. Юсупова, М. А., Джуманиязова, Г. М., & Ходжаева, З. К. (2017). Сравнительная оценка методов диагностики болезней шейки матки у беременных. Research'n Practical Medicine Journal, (S2), 105.

8. Jumaniyazova, G. M., & Ikramova, X. S. (2022). Clinical Characteristics of COVID-19 in Newborn Children. *Research Journal of Trauma and Disability Studies*, 1(10), 191-194.
9. Джуманиязова, Г. М. (2021). ОСНОВНЫЕ КЛИНИЧЕСКИЕ СИМПТОМЫ ВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ-SARS-CoV-2 У АМБУЛАТОРНЫХ БОЛЬНЫХ 2-й ПОЛИКЛИНИКИ г. УРГЕНЧА. In *Фармацевтична наука та практика: проблеми, досягнення, Ф 24 перспективи розвитку= Pharmaceutical science and practice: prob-blems, achievements, prospects: матер. III наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, м. Харків, 15-16 квіт. 2021 р./ред. кол.: ЛВ Галій та ін.-Х.: НФаУ, 2021.-460 с. (р. 291).*

